

TALENTOVANÝ „ŠARLATÁN“ MEZI MLÝNSKÝMI KAMENY DOBY

Týdeník Rozhlas – autor: Agáta Pilátová

Režisérka **Agnieszka Holland** se v **Šarlatánovi** znovu vrací ke zkoumání složitosti lidského charakteru. Učitelka Janina v jejím filmu *Přes kosti mrtvých* nejen chrání zvířata a zranitelné lidi, ale také vraždí; údržbář Leopold *V temnotě* sice pomáhá Židům, ale dělá to za peníze; ani „šarlatán“ - léčitel Jan Mikolášek není pouze lidumil uzdravující nemocné. Pud sebezáchovy i vnitřní běsy mu často velí jednat kontroverzně, někdy zbaběle, jindy nelítostně. Je bezesporu nadán mimořádnými schopnostmi, které využívá ku prospěchu pacientů (i pro své živobytí), ale je také zvláštní, rozporuplnou postavou s nevypočitatelným chováním. Nejprve pokorný učeník staré bylinkářky, pak rozhodný mladík mířící i přes překážky k profesi, k níž se cítí být povolán. Později sebevědomý muž, který je přesvědčen o své výjimečnosti, vystupuje rázně, ale má i okamžiky fatálního selhání.

Nosný scénář napsal Marek Epstein na motivy života reálného Jana Mikoláška a skutečných událostí v průběhu několika desetiletí. Agnieszka Holland natočila příběh s filmařskou suverenitou sobě vlastní. K perfektní znalosti řemesla přidala vlastní kreativní hřívky: nespokojenost s předem danými schématy, tvůrčí neklid, s nímž hledá a proniká k podstatě složité osobnosti i obtížné doby. Čas děje hraje ve filmu významnou roli. Projevuje se tu výraznými symptomy, jindy jen vnějšími znaky (pochmurná atmosféra, nacistická a komunistická mocenská brutalita).

Režisérka se v podstatě drží chronologického postupu, ale neváhá se v ději vracet či naopak odvyprávět závěrečné pasáže hned v úvodu. Což ovšem místy činí příběh poněkud nepřehledným, zvláště když je zalidněn mnoha figurami. K pozitivní bilanci filmového „úctu“ nicméně přispívá jednak přesvědčivě ztvárněná rozporuplnost, nejednoznačnost Mikoláškovy charakteru a také tajemství, jež tvůrci díkybohu nevysvětlují ani neodhalují: byl Mikolášek opravdu schopný zázraků? Měl skutečně dar „od pánaboha“? Nebo tehdejší medicína prostě jen nestačila jeho intuici a znalostem léčivých vlastností přírody?

Mikoláškovy dospívání zdařile představuje Josef Trojan, zralého muže jeho otec Ivan. Buduje postavu z pevných stavebních kamenů svého talentu, stmelovaných solidním zázemím promyšlených postupů a vědomostí, jež zřejmě pečlivě nastudoval. Jistě to byl nesnadný úkol, ale Ivan Trojan ho zvládl obdivuhodně. Je to velký výkon.